บทบรรณาธิการ

ภาษาเป็นรหัสที่มนุษย์กำหนดขึ้นอย่างเป็นระบบแบบแผน เป็นการตกลงยอมรับร่วมกันเพื่อใช้สัญลักษณ์นั้นในการสื่อความหมาย ทำให้เกิดความเข้าใจที่ตรงกันในกลุ่มภาษา จึงเป็นเครื่องมือสำคัญในการดำเนินชีวิตของมนุษย์ ทั้งเป็นเครื่องมือในการติดต่อสื่อสาร เรียนรู้และพัฒนาความคิด รวมทั้งถ่ายทอดศิลปวัฒนธรรม

วารสารวรรณวิทัศน์ฉบับปีที่ 22 เล่มที่ 1 ฉบับ “รหัสภาษา” ได้รวบรวมบทความที่ทำให้เห็นถึงลักษณะของภาษาที่เป็น “รหัส” ซึ่งมนุษย์ในแต่ละกลุ่มชน แต่ละยุคสมัยกำหนดรูปแบบเพื่อใช้ในการสื่อความหมาย ซึ่งจะมีสัญลักษณ์ของตนเองที่อาจรู้เฉพาะผู้ที่ตกลงกันหรือผู้ที่รู้กฎเกณฑ์เท่านั้น ดังนั้นเมื่อยุคสมัยเปลี่ยนแปลงไป “รหัสภาษา” ในยุคหนึ่งอาจเป็นเรื่องยากที่กลุ่มชนที่ต่างพื้นที่และต่างยุคสมัยจะสามารถล่วงรู้หรือเข้าใจความหมายที่เป็นมรดกตกทอดผ่านกาลเวลานั้นได้

วารสารวรรณวิทัศน์ฉบับ “รหัสภาษา” นี้ประกอบด้วยบทความที่น่าสนใจ 5 บทความ ซึ่งแสดงให้เห็นถึงนัยที่ซ่อนเร้นอยู่ในภาษา เป็นดังรหัสลับที่หากพิจารณาให้ลึกซึ้งโดยใช้องค์ความรู้ การแปลความหมายสัญลักษณ์ต่าง ๆ ที่ถูกต้อง ก็ยิ่งจะทำให้เกิดความรู้ ความเข้าใจในความหมายของ “รหัสภาษา” นั้นได้ลึกซึ้งชัดเจนมากยิ่งขึ้น

บทความเรื่อง “อุดมคติที่ปรากฏในตัวพระรามซึ่งสะท้อนให้เห็นในวาลมีกิรามายณะ” ของจิรพัฒน์ ประพันธ์วิทยา แสดงให้เห็นถึงข้อมูลสำคัญที่ปรากฏในจารึกภาษาสันสกฤตในอาณาจักรกัมพูชา ซึ่งเป็น “รหัสภาษา” ที่มีข้อมูลสำคัญอันมีนัยเฉพาะผู้รู้เท่านั้นที่สามารถจะแปลความได้ บทความนี้จึงเป็นการนำเสนอหลักฐานเกี่ยวกับ “พระราม” ตัวละครเอกในมหากาพย์รามายณะของอินเดีย ซึ่งวาลมีกิสร้างสรรค์ให้มีลักษณะ “อุดมคติ” จนได้รับความนิยมแพร่หลายข้ามวัฒนธรรมจากอินเดียสู่ดินแดนเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ จนกลายเป็นเรื่องที่มีอิทธิพลต่อรากฐานของสังคมและวัฒนธรรมไทย

บทความเรื่อง “‘มุนิเวทาทฺริศาเกนฺเทฺร’ และ ‘ศศิโกศาทฺริศาเกนฺเทฺร’: ข้อคิดเห็นเกี่ยวกับคำศัพท์บอกศักราชในจารึกเมืองเสมา ด้านที่ 2” ของพระมหากวีศักดิ์ วาปีกุลเศรษฐ์ เป็นบทความที่ช่วยไขปริศนาเกี่ยวกับปีศักราชในจารึกเมืองเสมา ด้านที่ 2 การแปลความคำศัพท์ปีศักราชได้ถูกต้องจะเป็นการยืนยันข้อมูลทางประวัติศาสตร์ที่เคยเกิดขึ้น อันจะทำให้ทราบข้อมูลในอดีตที่ชัดเจนเกี่ยวกับพื้นที่และกลุ่มชนที่อาศัยอยู่ในบริเวณจังหวัดนครราชสีมา บทความดังกล่าวจึง

ช่วยคลี่คลายข้อสงสัย สร้างความรู้ที่ชัดเจน ซึ่งน้อยคนนักที่จะสามารถถอด “รหัสภาษา” จารึกอันเป็นภาษาที่มนุษย์ปัจจุบันไม่ได้ใช้ในการสื่อสารแล้ว

บทความเรื่อง “‘ตัวละครปลา’ ในนิทานไทย: สัญลักษณ์และบทบาท” ของวรสิทธิ์ บุญญาล้ำเลิศ และอภิลักษณ์ เกษมผลกูล แสดงให้เห็นว่านิทานไทยมีสัญลักษณ์ต่าง ๆ ที่แฝงเร้นซ่อนอยู่อันมีนัยที่ต้องพิจารณา สารที่นิทานไทยต้องการสื่อผ่านตัวละคร “ปลา” นั้น เมื่อพิจารณาอย่างละเอียดถี่ถ้วนจะทำให้เข้าใจถึงวิถีชีวิตและสภาพสังคมได้อย่างลึกซึ้งยิ่งขึ้น การศึกษาวิจัยโดยใช้ทฤษฎีทางคติชนวิทยามาช่วยในการตีความ “รหัส” ที่ซ้อนเร้น จึงทำให้ยิ่งประจักษ์ในคุณค่าของวรรณกรรม ซึ่งอาจมิใช่เป็นเพียงนิทานที่สร้างความบันเทิงทั่วไป แต่หากมองอย่างละเอียดลึกซึ้งย่อมจะทำให้เห็นความคิดที่แอบแฝงซ้อนเร้นอยู่ด้วย

บทความเรื่อง “การศึกษาตัวละครผู้วิเศษใน ‘สามก๊ก’ ฉบับเจ้าพระยาพระคลัง (หน)” ของนิพัทธ์ แย้มเดช เป็นบทความที่ทำให้เห็นถึงรายละเอียดต่าง ๆ เกี่ยวกับตัวละครผู้วิเศษซึ่งได้รับการสร้างสรรค์ให้มีมิติที่ลุ่มลึกทำให้ตัวละครมีบทบาทสำคัญต่อเรื่องสามก๊ก ฉบับเจ้าพระยาพระคลัง (หน) นอกจากจะเป็นองค์ประกอบสำคัญในการดำเนินเรื่องแล้ว การสร้างสรรค์ตัวละครผู้วิเศษในสามก๊กยังเป็น “รหัสภาษา” ที่แฝงเร้นนัยแห่งความหมายซึ่งผู้อ่านจะต้องพิจารณาทำความเข้าใจให้ลึกซึ้งอีกด้วย

บทความเรื่อง “อุปลักษณ์เกี่ยวกับสถานการณ์การแพร่ระบาดโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 ในข่าวการเมืองไทยบนเว็บไซต์ไทยรัฐออนไลน์” ของยุทธการ ปัทมโรจน์ แสดงให้เห็นถึงการใช้ “อุปลักษณ์” ในสื่อออนไลน์เพื่อรายงานข่าวสถานการณ์ของโรคโควิด 2019 ลักษณะของ “มโนอุปลักษณ์” ที่พบแสดงให้เห็นถึงความเป็น “รหัสภาษา” ที่มนุษย์ในสังคมปัจจุบันกำหนดขึ้นใช้ ผู้วิจัยใช้ทฤษฎีทางภาษาศาสตร์มาช่วยชี้ให้เข้าใจถึงรหัสลับที่แฝงเร้นอยู่ซึ่งหากผู้รับสารพิจารณาตีความให้ลึกซึ้ง ก็จะทำให้เข้าใจความรู้สึกนึกคิดของผู้ส่งสารและเข้าใจสถานการณ์โควิด 2019 ได้ชัดเจนยิ่งขึ้น

งานวิจัยที่ศึกษา “รหัสภาษา” ในบทความทั้ง 5 บทความในวารสารฉบับนี้ จึงมีคุณค่าและน่าสนใจที่ทำให้เห็นถึงแง่มุมที่แฝงเร้นอยู่ในการใช้ภาษาของมนุษย์ ทั้งภาษาในจารึกโบราณ วรรณกรรมและภาษาที่ใช้ในสังคมไทยปัจจุบัน

สุภาพร พลายเล็ก